

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 2. december 1999 števil. 48 (3042) • letnik 54 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Italija sprejela zakon o zaščiti jezikovnih manjšin

Italijanski parlament je končno sklenil zakon za zaščito jezikovnih manjšin. Besedilo – lansko leto ga je že odobrila poslanska zbornica – je bilo sprejeto po kakih 20 letih razprave. V tem času so se s tem zakonom ukvarjali številni poslanci in senatorji, premaknilo pa se je šele po zmagi leve sredine na volitvah. Novi zakon pomeni, da je Italija formalno priznala manjšine, ki so v njem navedene. Zdaj so potrebni še postopki za izvajanje zakona in uveljavljanje pravic. Za slovensko manjšino to vsekakor pomeni odpiranje novih perspektiv predvsem za Beneško Slovenijo. Obenem pa je tudi pot za zaščitni zakon za Slovence v Italiji, o katerem je parlament letos že razpravljajal, bolj izgajena. Zakon bo začel veljati po objavi v uradnem listu. Senat je zakon odobrila z veliko večino glasov. Zanj je (z nekaterimi izjemami) glasovala vsa levica, sredina se je razdelila, pol svoboščin pa je glasoval proti, razen nekaterih posameznikov, ki so se vzdržali.

Pred glasovanjem je potekala živahna razprava, ki je še enkrat nakazala zagate okoli zakona. Tržačan Giulio Camber (Forza Italija) je menil, da bodo v Trstu in Furlaniji-Juljski krajini na račun manjšinske zaščite

utrpeli škodo predvsem mladi državljani italijanske narodnosti, ki da bodo diskriminirani zlasti v javnih službah. Andreotti je pomotoma sklepal, da zakon uvaja obvezno poučevanje manjšinskih jezikov na državnih šolah, kar pa ne ustreza resnici. Furlanski senator Giovanni Collino (Nacionalno zavezništvo) je menil, da je furlanščina jezik, ki je že dovolj

zaščiten, sicer pa tako le nekakšno italijansko narečje. Neki poslanec Forze pa je dejal, da v Italiji ni »albanskih prebivalcev«, češ da Albanci v Kalabriji ne razumejo onih iz Tirane. Sam predsednik Mancino pa je odobritev zaščitnega zakona označil kot ustavno dolžnost, ki se ji parlament ne more na noben način izogniti.

A. L.

ROŽMARIN SPOMIN. Preteklo soboto je MePZ »Podjuna« v farni dvorani v Pliberku priredil večer v spomin kulturnega delavca in soustanovitelja MePZ Podjuna Poldeja Cvelfa, ki je preminil pred desetimi leti. Pliberčani so se pokojniku, ki se je zavzemal za uveljavljanje slovenščine v javnosti in bil goreč prosvetar, poklonili s pisanim sporedom pesmi, ki so jih zapeli domači in drugi zbori. Med njimi je bil tudi študentski zbor z Dunaja pod vodstvom Anje Kapun, ki ga je na Koroškem le redkeje slišati.

Foto: Stukelj

Visoko priznanje Slovenski športni zvezi

Slovenska športna zveza na Koroškem je ob svoji 50-letnici prejela eno najvišjih odlikovanj R. Slovenije na področju športa Bloudkovo plaketo. Odlikovanje je prejela za »širjenje športne zavesti med koroškimi Slovenci s poudarkom na narodnem ozaveščanju«. Visoko odlikovanje je pretekli petek v Ljubljani predsedniku SŠZ Marjanu Veliku izročil slovenski minister za šolstvo in šport dr. Pavle Zgaga (v sredini) v okviru slovesne podelitve Bloudkovih priznanj. Na levi predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jure Kufersin.

Več na strani 8

PREBERITE

Brnca
Tovarna smuči in snežnih desk Elan je odpustila 60 delojemalcev, nadaljnjih 71 pa je že javljenih uradu za brezposelne v Celovcu. **Stran 2**

Borovlje
Portret: Ansambel Drava obhaja 25-letnico z novo zgoščenko. **Stran 3**

Celovec
Slovenska prosvetna zveza se pripravlja na svoj občni zbor. Predsednik dr. Brumnik o delovnih težiščih, nalogah in perspektivah organizacije. **Stran 4**

Ljubljana
Slovenski knjižni sejem vsako leto razkrije znane probleme založništva in knjigotrštva v Sloveniji. **Stran 5**

PREBLISK

Od 30. novembra naprej je nekdanji deželni glavar Leopold Wagner častni občan mesta Celovec. Župan je poudaril njegov pomen za najdenje identitete dežele Koroške, zgodovinarica Claudia Fraess-Ehrfeld pa je v slavnem govoru med drugim dejala, da je za časa Wagnerja prišlo do pomiritve v sožitju med narodnima skupnostima po podiranju tabel leta 1972 s pomočjo tristrankarskega sporazuma. Resnično zaluzen politik, bi najbrž sklepal neobveščeni človek.

Da ocena Wagnerjeve vlade na Koroškem še dolgo ni zaključena, je nakazal zeleni mandatar Mattias Köcher. Protestiral je proti podelitvi častnega občanstva in se tudi

ni udeležil slovesnosti občinskega sveta. Svoj protest je med drugim utemeljil s tem, da je Wagnerjeva politika oblasti in strankarskih knjižic pripravila pot zatonu socialdemokratske stranke in podvi-

Dva Wagnerja

gu desno-populistične politike svobodnjakov. Še več. V spomin je priklical nacionalistično opredeljenost počaščenega prav v zvezi s podiranjem tabel leta 1972 ter njegovo nejasno ograjevanje od nacionalsocializma. Dve plati iste medalje?

Kdo je torej pravi Wagner? Sploh pa, kako je to z najdeno identiteto dežele? **A. L.**

CELOVEC

Dolge sence 10. oktobra 2000

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev mag. Rudi Vouk je v izjavi za medije zanimal sporočilo, ki naj bi ga sprožil koroški deželni glavar in po katerem naj bi koroški Slovenci sodelovali na proslavah 10. oktobra leta 2000. Vouk je novico označil kot namerno dezinformacijo deželnega glavarja in koroškega heimatdiensta. Po Voukovih besedah je letošnja proslava pokazala, da bi bila udeležba koroških Slovencev naravnost masovistično dejanje. Vouk je tudi zavrnil diskusijski papir o 10. oktobru 2000, ki da ima obeležje »starega duha«. Narodni svet ostaja pri stališču, da je sodelovanje mogoče le tedaj, ko bo prišlo do bistvenih napredkov v manjšinskem vprašanju.

Glede morebitne udeležbe na jubilejnih plebiscitnih proslavah dežele sta se Narodni svet in ZSO dogovorila, da bo tekla razprava na sejah koordinacijskega odbora. Za SV je predsednik ZSO dr. Marjan Sturm dejal, da si od posvetov pričakuje formuliranje slovenskih pričakovanj nasproti deželni vladi, ne da bi unificirali mnenja, ki da so tako znotraj slovenske narodne skupnosti kot v večinskem narodu različna. Sturm si obeta vsaj minimalno soglasje, češ da bo oktobra 2000 senzibilnost velika in bo javnost imela oči uprte v Koroško. Zato da je tudi pomembno, da manjšina pove svoje mnenje.

A. L.

BRNCA

Tovarna Elan odpušča 131 sodelavcev

Tovarno smuči in snežnih desk Elan na Brnci je s koncem meseca novembra moralo zapustiti 60 delojemalcev, nadaljnjih 71 pa je podjetje javilo uradu za brezposelne (AMS) v Celovcu. Tako za prizadete in njihove družine kot tudi za okraj Beljak pomeni ta korak hud udarec, saj je bilo v tovarni Elan na Brnci doslej zaposlenih 170 delojemalcev.

Razlog za masovno odpuščanje sodelavcev je po sporočilu delavskega sveta močno upadanje naročil ter načrtovani prenos največjega dela proizvodnje snežnih desk v tovarno v Begunjah. Posledica tega je, da bo proizvodnja snežnih desk na Brnci v meseceh februar in marec leta 2000 popolnoma ukinjena. Aprila prihodnje leto naj bi po napovedih vodstva tovarne sicer vnovič stekla, toda s samo še 20 sodelavci. Nadaljnjih 20 do 30 ljudi pa naj bi bilo zaposlenih v distribuciji in logistiki.

Predstavniki delavskega sveta tovarne Elan na Brnci Herbert Tschelesnig je v zvezi z nadaljnjo usodo tovarne na Brnci v pogovoru za koroški deželni studio Avstrijske televizije izjavil, da srednjeročno ne izključuje popolne ukinitve tovarne oz. proizvodnje na Brnci.

Ob tem je spomnil na zagotovilo vodstva podjetja avgusta letos, da se bo število sodelavcev v najslabšem primeru zmanjšalo za največ polovico. Po zdajšnji prijavi nadaljnjih 71 sodelavcev pri uradu za zaposlovanje je jasno, da jih bo od prvotnih 170 sodelavcev lahko ostalo v tovarni komaj 40. Na konkretno vprašanje, ali računa s popolno ukinitvijo tovarne na Brnci, je predstavnik delavskega sveta odgovoril pritrdilno.

Koroški mediji so v zvezi z Elanom še poročali, da je tovarna baje zadolžena s približno 100 milijoni šilingov, izvirajoč predvsem iz visokih investicij, ko je bila produkcija snežnih desk na višku. I. L.

CELOVEC

Za strpnost in človečnost

Pretekli četrtek je ob dnevu tolerance Koroška iniciativa Proti nasilju organizirala pred stolno cerkvijo solidarnostno akcijo in opozorila na pomen človekovih pravic v naši družbi, kjer se širi mržnja proti tujcem, šibkim, revnim in drugačnim. Interimistična predsednica SPÖ Melitta Trunk je na prireditvi napovedala koroško ofenzivo za strpnost in človečnost, češ da je skupna naloga nas vseh, postaviti se proti politiki, ki zavestno širi sovraštvo proti tujcem in s tem povezano radikalizacijo v naši družbi.

Tudi koroški škof Egon Kapellari se je v tiskovni izjavi zavzel za izboljšanje splošne družbene klime v Avstriji. »Krščanstvo odklanja vsakr-

Le šibak celovski glas za mir in strpnost

Foto: Stukelj

šne oblike rasizma, antisemitizma in mržnje do tujcev.« Zahteval je, da je treba odločno zavrniti vsak poskus izmejevanja skupin zaradi njihove nacionalne in religiozne pripadnosti.

Sicer pa je šibka organizacijska priprava s strani prireditev gotovo preprečila številnejšo udležbo.

M. Š.

KOORDINACIJSKI ODBOR KOROŠKIH SLOVENCEV

Za začetek usklajevanje finančnih podpor

Pretekli ponedeljek je Koordinacijski odbor koroških Slovencev obravnaval vprašanje finančnih podpor iz Slovenije inštitucijam Slovencev na Koroškem in v ta namen ustanovil tri finančne sklade: sklad ZSO, sklad NSKS in sklad KOKS. Vsi trije skladi naj bi podpirali določene inštitucije. Naslednji korak bo usklajevanje finančnih podpor, ki jih namenja R Avstrija slovenski manjšini. Vmes bodo potekali še usklajevalni sestanki s posameznimi porabniki finančnih sredstev.

KOKS se je na svoji seji tudi zavzel za to, da se v letu 2000 izvede v smislu transparence analiza dohodkov in izdatkov vseh porabnikov finančnih sredstev, tako da bo planiranje proračuna od leta 2001 naprej bolj transparentno. KOKS se je zavzel še za to, da bo na eni izmed naslednjih sej razširjenega odbora na dnevnem redu tudi vprašanje 80. obletnice koroškega plebiscita.

KOKS in sosvet

Predsednik ZSO dr. Marjan Sturm je po sestanku koordinacijskega odbora v pogovoru za SV dejal, da je iluzorno pričakovati, da znotraj manjšine ni svetovnonazorskih in političnih razlik. Le-te in strankarskopolični interesi da so v preteklosti prevladovali. Nalogo KOKS zato vidi v tem, da v bistvenih vprašanjih na osnovi člena 7 državne pogodbe skuša najti usklajeno pot in poudarja stvari, o katerih vlada konsenz.

Narodni svet je že na prvi seji koordinacijskega odbora tematiziral tudi vprašanje sosveta. Po oceni Marjana Sturma je

NSKS iskal varianto za vrnitev v sosvet in zato predlagal, naj veljajo pravila KOKS tudi za sosvet. Na to pa sosvet ni pristal, ker v pogodbi o sodelovanju piše, da KOKS ne odloča o sodelovanju ali nesodelovanju v sosvetu. Toda ZSO in NSKS sta se vendar dogovorila, da se v sosvetu ne bodo preglasovali, pri čemer ima ZSO še pridržek, da mora to formulacijo v upravnem odboru še enkrat prediskutirati. Sturm je načelno za usklajeno nastopanje organizacij tudi v KOKS. Opozarja pa na to, da je članstvo v KOKS svoboden mandat. Član je le sebi odgovoren, ne pa organizaciji. Zato da tudi ne more biti »preglasovanja«, temveč je treba najti čimbolj usklajeno pot.

KOKS in Slovenija

Slovenija je vedno želela usklajena stališča med zastopniki koroških Slovencev. »Ta korak smo zdaj naredili in zdaj pričakujem, da bo tudi Slovenija storila svoj korak«, meni dr. Sturm. Izrazil je upanje, da ne bo več skušala preko financ vplivati na organizaciji, temveč bo sprejela manjšino kot subjekt.

Glede finančnega proračuna za ustanove slovenske narodne skupnosti na Koroškem gre poleg R Sloveniji pomembna vloga tudi Avstriji. Sicer obstaja samo en proračun, ki vsebuje finančna sredstva iz Slovenije in Avstrije, toda ravno tu se je v preteklih letih vedno spet zapletlo. »Ta dva vira je treba uskladiti«, meni dr. Sturm in poudarja, da ZSO vztraja na tem, da ima na mizi proračune z obeh strani. Tako naj v prihodnosti ne bi več prišlo do izigravanja proračunov. To da je po-

membno, češ da bo velik del prejšnjih konfliktov z mize, ker da so bile razlike motivirane predvsem z bojem za denar.

KOKS in politika

Korodinacijski odbor deluje na osnovi avstrijske državne pogodbe. V tem okviru bo na naslednjih sejah razpravljati tudi o posameznih manjšinskopolitičnih vprašanjih. V zvezi s šolstvom je KOKS že sprejel sklep za formiranje skupine izvedencev, ki bo to vprašanje preverjala. Cilj je, da se poveča vpliv na izboljšanje dvojezičnega šolstva in prepreči vsako obliko poslabšanja. Druga tema pa naj bi bila omenjena debata o proslavah 10. oktobra 2000.

Člani ZSO v KOKS

Člani Koordinacijskega odbora iz Zveze slovenskih organizacij na Koroškem (dr. Marjan Sturm, Ana Blatnik in dr. Janko Malle) ter njihovi namestniki (dr. Valentin Sima, dr. Avguštin Brumnik, dr. Roman Schellander) so že dalj časa znani. Medtem je izvršni odbor ZSO v dogovoru z upravnim odborom imenoval tudi člane razširjenega koordinacijskega odbora. To so: dr. Feliks Bister, dr. Mirko Boročnik, Richard Brumnik, dr. Teodor Domej, mag. Gusti Gasser, dr. Maja Haderlap, Rezika Iskra, Milka Kokot, Fini Kraut, inž. Peter Kuchar, dr. Avguštin Malle, dr. Mirko Messner, dr. Helga Mračnikar, prof. Tomaž Ogris, Martina Ogris-Berchtold, dr. Filip Ogris-Martič, Jože Partl, Marica Pradetto, Marko Trampus, Eda Velik, dr. Helena Verdel, dr. Mirko Wakounig, Hansi Wieser in Janko Zwitter.

A. L.

Nova ponudba na področju investicijskih skladov

Pogovor s poslovodjo podjetja ERTRAG & SICHERHEIT Manfredom Zettlom.

Gospod Zettl, podjetje Ertrag & Sicherheit je s 1. majem 1999 razpisalo strešni fond Paribas First Selection. Kako, da ste se odločili za to?

Zettl: Strešni fond je upravljanje premoženja za vsakogar, kajti investitor dobi na ta način za mesečno varčevanje ali enkratno vlogo profesionalni menedžment premoženja v enem samem vrednostnem papirju.

Napovedujete torej strešnemu fondu rožnato prihodnost?

Zettl: O tem sem popolnoma prepričan. Zaradi visoke razpršenosti in akceptance s strani strank na področju investicijskih fondov bodo strešni

Manfred Zettl, poslovodja firme Ertrag & Sicherheit, koncesioniranega storitvenega podjetja za vrednostne papirje

fondi doživeli velik vzpon. Do srede leta 2000 bo volumen verjetno narasel na pribl. sto milijard šilingov v Avstriji.

Kje ležijo težišča pri izbiri produktov?

Zettl: Na tistih, ki so se dolgoročno na trgu izkazali, ki so jih konzervativno urejali, ki so prigospodarili nadpovprečne donose, kot npr. fond Pioneer, ki so ga ustanovili leta 1928 in je že več kot 70 let dosegal performance pribl. 13 % rasti vrednosti na leto. Ta fond je tudi optimalni nosilec odplačevanja za financiranje nepremičnin.

Kje pa lahko kupimo vaše investicijske fondove?

Zettl: Na Koroškem, v naših poslovalnicah Ertrag & Sicherheit v Celovcu (tel. 0463/509399) in v Velikovcu (tel. 04232/372530) ali v naši centrali v Gradcu. Garantiramo oskrbovanje strank z našo mobilnostjo v vseh krajih. Za naše stranke si vzamemo veliko časa in radi tudi pridemo k vam domov, kjer smo vam na razpolago za vsa vprašanja.

PORTOROŽ

O materinščini

Te dni so predstavniki zavoda za šolstvo R Slovenije javnosti predstavili mednarodni simpozij Materin jezik na pragu 21. stoletja, ki bo od 2. do 4. decembra potekal v Portorožu. Njegov namen je seznaniti praktike v osnovnih in srednjih šolah ter druge strokovnjake z izkušnjami in vizijo učenja ter poučevanja materinščine ob koncu stoletja. Predsednik programskega odbora dr. Matjaž Kmecl je poudaril, da je simpozij del prizadevanj za ohranitev materinščine v času globalizacije in teženj po unifikaciji.

CELOVEC

Manzenreiter dokončno odstopil

Helmut Manzenreiter je dokončno odstopil iz položaja predsednika koroških socialdemokratov. To je na seji prezidija in predsedništva stranke sporočila poslovodna predsednica Melitta Trunk. Svojo dokončno odločitev je sprejel potem, ko najvišji gremij vnovič ni sprejel njegovega reformskega paketa. Njegov naslednik bo izvoljen na izrednem kongresu koroške SPÖ, 12. februarja 2000. Doslej se za kandidacijo še ni javil nihče, Manzenreiter pa je izrecno odklonil ponovno kandidacijo.

PESEM JE DUŠA NARODA

Ansambel Drava je mlad 25 let!

Kljub težavnim okoliščinam v fazi nastanka in ob začetnem delovanju Ansambla Drava – člani skupine so namreč prihajali iz raznih krajev, nekateri so po maturi študirali na raznih avstrijskih univerzah – je družilo skupino veselje do petja in muziciranja. Poznanstva iz otroških let so prerasla v prijateljsko in plodno glasbeno ustvarjanje.

Danes so glasbeniki ponosni na prehojeno pot, ki jo zaznamuje določena kontinuiteta in pripravljenost do iskanja novih glasbenih izraznih možnosti.

Nastanek ansambla

Ustanovitev te, medtem že legendarne, koroško-slovenske glasbene skupine, ki se je ob začetku imenovala »Trio Verdel«, bilo je majnika leta 1974, je tesno povezana z osrednjo izobraževalno ustanovo koroških Slovencev, slovensko gimnazijo v Celovcu.

Irena Verdel se spominja: »Glasbena vzgoja na slovenski gimnaziji je veliko prispevala k nastanku naše skupine. Profesor glasbe Jožko Kovačič nas je od vsega začetka podpiral in motiviral. Z nami je tudi vadil.«

Jeseni 1974. leta se je skupina preimenovala v »Ansambel Drava«. Njegov nastanek in njegovi nastopi so tedaj pomenili zgodovinsko prelomnico v dejavnosti SPD »Borovlje«, saj je bil v tej regiji prva aktivna slovenska glasbena skupina po letu 1945. Vodja skupine Roman Verdel o prvih nastopih: »Nastopanje na društvenih prireditvah je bil zagotovo poseben high-light, ker se je kulturno delovanje v Borovljah tako spet poživilo.« Toda začetki so bili povezani tudi s težavami, neka-

Prihodnjo soboto, 4. decembra zvečer, bo pri Cingelcu na Trati Ansambel Drava slavil svojo 25-letnico. Ob tej priložnosti bodo glasbeniki iz Borovelj in okolice na slavnostnem koncertu predstavili tudi svojo novo zgoščenko z naslovom »Trajanje«. Za nas je to priložnost, da si ogledamo krivoljasto, ponekod tudi strmo glasbeno pot ansambla, ki je vsa leta iskal nove izrazne možnosti in vendar ostal zvest svojemu nezamenljivemu slogu.

v ospredju izvirna slovenska narodna pesem. Toda kajkmalu je skupina iskala in ubrala nove poti tekstovne in glasbene izrazne možnosti. In to ji je tudi uspelo, kar dokazujejo do danes

koroškimi Slovenci. Gostovali so tudi v drugih avstrijskih zveznih deželah, v Sloveniji, Švici in še kje.

Ta gostovanja, predvsem pa vožnje tja, niso bila vedno brez

Imeli smo takrat strašno star kombi, ki je na strmini obnemogel. Preveč nas je bilo in še kompletna oprema ... Morali smo ven iz avta in tiščali smo ga po strmini navzgor. Na vrhu smo se spet

ansambla Roman Verdel, Bruno Petrischek in Tone Boschitz uglasbili sami. Zanimivo je, da člani ansambla sami ne pišejo tekstov.

Sedanji stil ansambla je zmes stare, klasične in moderne glasbe. Zastopani so klasični instrumenti, flavta, čelo, in električni instrumenti kot kitara, bas in tolkala. Druga značilnost skupine pa je, da slovenske pesmi pojejo štiriglasno. Novost na novi zgoščenci z naslovom »Trajanje« pa je ta, da je pesem »Prosto srce« dr. Franceta Prešerna dvojezična. Glede besedil se je ansambel vedno opiral na kakovostne ustvarjalce in zanimive in vsebinske izpovedi.

Nov program

»Trajanje« je tretja samostojna produkcija Ansambla Drava. Nove pesmi tematizirajo odtenke človeške eksistence od zibelke do groba. Roman Verdel o novi zgoščenci in programu: »Na tem projektu smo zelo intenzivno delali skoraj pol leta. V načrtu imamo v tem mesecu tri nastope. Ker papevka Irena pričakuje otroka, bomo po premoru nadaljevali s koncerti po južnem Koroškem, mogoče tudi v tujini, spet prihodnjo jesen.«

Načrti za prihodnost

Tipično za ansambel je, da ustvarja in deluje v fazah. Kakor pač pride. Rednih vaj ali neprekinjenega delovanja ni, ker so člani ansambla poklicno zelo obremenjeni. To se v prihodnosti verjetno tudi ne bo spremenilo. Vsekakor so glasbeniki optimistični in od njih lahko še računamo z novimi produkcijami in presenečenji.

Ansambel Drava danes:

Roman Verdel (ustanovitelj in vodja), Tone Boschitz, Mira Grötschnig-Einspieler, Marjan Verdel, Bruno Petrischek, Pavel Rakar, Klaus Sauli in Irena Verdel.

Ansambel Drava je bogatil in še bogati glasbeno ustvarjanje slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in je bil vselej tudi ambasador slovensko-koroškega glasbenega ustvarjanja v tujini.

Mirko Štukelj

Slavnostni koncert in predstavitev zgoščenko
bo v soboto, 4. 12,
ob 20. uri,
pri Cingelcu na Trati.

Ansambel Drava. Z leve: Pavel Rakar, Tone Boschitz, Mira Grötschnig-Einspieler, Bruno Petrischek, Roman Verdel, Marjan in Irena Verdel (spredaj). Na sliki manjka Klaus Sauli

Foto: M. Štukelj

izdane produkcije in nešteti koncertni nastopi.

Ansambel je koncertiral skoraj po vseh južnokoroških odrih in ima nedvomno svoje posebno mesto znotraj kulturnega ustvarjanja in dogajanja med

težav. Spet so skupini nagajale okoliščine. Mira Grötschnig-Einspieler, dolgoletna pevkica ansambla, se spominja potovanja čez Korensko sedlo: »Leta 1988 poleti smo imeli nastop na prostem v Podkorenu onstran Alp.

vsedli vanj in se le še peljali v Podkoren.«

Stilni razvoj

Sestava ansambla se je v preteklih 25 letih kar nekajkrat spremenila, obdržalo pa se je jedro, ki ga še danes tvorita Irena in Roman Verdel.

Četrta sprememba sega nazaj v leto 1983. Ansamblu so se pridružili Marjan Verdel (bas kitara), Tone Boschitz iz Celovca (kitara) in pevkica Mira Grötschnig-Einspieler. V tej zasedbi je ansambel spremenil svoj glasbeni stil, posvetil se je starim slovenskim pesmim in baladam ter besedilom slovensko-koroških avtorjev.

Leta 1987 je izšla prva lastna produkcija z naslovom »Panta rei« (Vse teče), ki je bila hitro razprodana.

Ob dvajsetletnici obstoja skupine je izšla zgoščenko z naslovom »Vse je pesem« (1994). Nastala je na osnovi besedil koroških slovenskih pesnikov: Fabjana Hafnerja, Milke Hartmann, Gustava Januša, Andreja Kokota in Janka Mesnerja. Besedila pesmi so člani

Ovitek zgoščenko je oblikoval Rudi Benétik

Ansambel Drava nekoč:

Maria Frodl, Ruth Ferlitsch, Mili Gasser, Janez Gregorič, Angela Ogris-Martič, Uši Schellander, Peter Waldhauser, Helena Verdel.

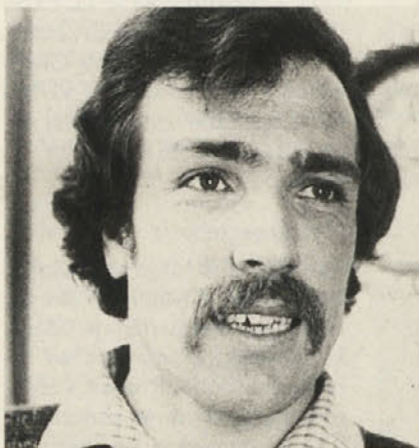
teri niti niso bili glasbenega značaja. Roman Verdel: »Spominjam se nekega koncerta z graškimi študenti v farni dvorani v Šentilju, kjer smo nastopali v plaščih, ker nas je tako zeblo. Instrumenti so se nam ob mrazu v dvorani razglasili. To doživeti imam še danes v spominu.«

Zgodovina Ansambla Drava je dejansko povest o mladi samorastniški skupini, ki se je z velikim navdušenjem članov in članic in s precejšnjimi finančnimi in osebnimi žrtvami staršev sredi sedemdesetih let lotila glasbene ustvarjalnosti in to na pravzaprav netradicionalen način. Drži, da je ob začetku bila

OBČNI ZBOR

Navdušujoča kulturna bera na Radišah

Radiše je ena izmed manjših vasi na dvojezičnem ozemlju, saj šteje le okoli 500 prebivalcev. Vendar pa je slovensko prosvetno društvo s svojo dejavnostjo izredno močno zakoreninjeno med prebivalstvom. To je pokazal zadnji občni zbor v soboto, 27. novembra, ko se je okoli sto Radišanov zbralo v kulturnem domu. Med prisotnimi so bile vse generacije, predvsem razveseljivo pa je, da je na občnem zboru bilo veliko mladine.

Novo izvoljeni predsednik Nužej Wieser

Foto: SV arhiv

Razgibano, pisano in raznoliko, tako bi lahko poimenovali pestro kulturno dejavnost na Radišah. Nad 50 prireditvev letno (pri tem niso vštete vaje, seje in otroški popoldnevi) je na sporedu, pevsko in gledališko dejavnost gojijo tako starejši kot mlajši. V zadnjih letih so te dejavnosti celo okrepili. V

kratkem bodo izdali zgoščenko, mlajša generacija se aktivno vključuje v videokrožek, ki ga vodi Miha Dolinšek. O dogodkih na Radišah društvo redno poroča v svojem glasilu »Naša vas«. V kratkem bo izšla jubilejna 20. številka.

Radišani pa so znani tudi kot gostoljubni ljudje, ki so pripravljeni ob vsaki priliki pomagati: to posebej vedo planinci in izseljenci, ki so Radiše izbrali za kraj srečanja. Ob takih prireditvah člani društva poskrbijo za brezhubno organizacijo, pri kateri funkcionira vse, od dobre volje do dobre pogostitve.

Upehi društvenega dela ustvarjajo dobro vzdušje in utemeljujejo optimizem za nadaljnje delo. Vsekakor je zgleddno, kako na Radišah kulturno delo vidno napreduje in je lahko zgleddno marsikateremu drugemu društvu. Vse priznanje in zadoščenje nad temi uspehi sta društvu izrekla tudi oba tajnika osrednjih kulturnih organizacij in poudarila, da je dobro tudi sodelovanje s kulturnimi centralami v Celovcu.

Posebne zahvale je bil na občnem zboru deležen Tomaž Ogris, ki je društvo kot predsednik načeloval 10 let. Za novega predsednika so izvolili izkušnega kulturnika Nužija Wieserja.

OBČNI ZBOR SPZ V ŠENTPRIMOŽU

Glavno bo skrb za slovenski jezik in kulturo

Prihodnjo soboto bo Slovenska prosvetna zveza izvedla svoj redni občni zbor. Andrej Leben se je s predsednikom SPZ dr. Avguštinom Brumnikom pogovarjal o prihodnjih delovnih težiščih, novih nalogah in perspektivah čezmejnega sodelovanja organizacije.

SPZ stopa v 92. leto obstoja. Kako bi orisali delovna področja vaše organizacije?

Slovenska prosvetna zveza je strešna organizacija za krajevna društva, ki jim pomagamo pri uresničevanju njihovih programov. Poleg tega imamo tudi svoj delovni program. Na primer na dramskem področju, kjer poskušamo vključevati tako domače igralce kot strokovnjake iz Slovenije in ustvariti čim bolj kvalitetne produkcije. Drugo težišče je še zmeraj pevsko področje, kjer želimo z osrednjimi koncerti dati nove impulze, in mislim, da se je kakovost na tem področju zboljšala in ustalila. Imamo pa tudi več kvalificiranih domačih dirigentov.

Kakšno vlogo imajo pri tem delu inovativni pristopi?

Inovacije so lahko tako na pevskem kot na dramskem področju. Teksti, režija in pristop do igranja, pa tudi igranje samo, tehnična oprema in scena so dosegli s strokovno pomočjo iz Slovenije precejšnjo kvaliteto, tako da tudi presežemo zgolj amatersko ravan.

Pomebna pa je tudi vaša izobraževalna dejavnost?

Tu nam je s k & k centrom v Šentjanžu uspel večji korak naprej. Nudimo tečaje za šolanje odbornikov, za retoriko in jezikovne tečaje, kot recimo letos v sodelovanju s KKZ in domom v Tinjah. Pri tem je treba povedati, da je bil seminar najbolj uspešen tam, kjer je šlo za sodobno komunikacijsko tehnologijo. Tako tudi zaključujemo našo domačo stran na internetu, ki jo bomo predstavili na občnem zboru. To in skupni prireditveni koledar s KKZ na internetu je dokaz, da nočemo zamuditi razvoja.

Kakšne so smernice SPZ za leto 2000?

Glavna skrb ostane skrb za slovenski jezik in slovensko kulturo. Problem je, da asimilacija še vedno napreduje in da je zmeraj manj otrok, ki znajo slovenski jezik. Tako bo eno izmed težišč moralo biti mladinsko delo. Nadaljevali bomo z jezikovnimi, literarnimi in likovnimi delavnicami ob strokovni pomoči iz Slovenije. Predvsem to sodelovanje želimo še razviti.

Ali lahko že izvemo, kakšne večje projekte načrtujete za prihodnje leto?

Na programu imamo zanimiv gledališki projekt. Gre za neke vrste glasbeni kabaret, več pa še ne bi povedal.

Redno sodelujete tudi s Krščansko kulturno zvezo ...

V preteklih letih smo vedno poudarjali, da je sodelovanje med osrednjima kulturnima organizacijama uspešno. Razdvo-

jenost političnih central pa je seveda vplivala tudi na kulturne organizacije. V zadnjem času kaže, da so se napetosti na političnem področju le nekoliko omilile, tako da bo sodelovanje s KKZ tudi v prihodnje lahko uspešno in plodno. K temu sodi tudi enotno nastopanje napram Avstriji in Sloveniji.

Predsednik SPZ dr. Avguštin Brumnik

Kako ocenjujete aktualno sodelovanje s Slovenijo?

To sodelovanje poteka na več nivojih. Eno je državna ravan, ki skrbi za gmotno stran delovanja SPZ, pri čemer nam v zadnjih letih ni uspelo, da ni prišlo do nadaljnjih krajšanj. Drugo je sodelovanje s Skladom za ljubiteljsko kulturo v Sloveniji, s katerim sodelujemo že od povojnih let. Sicer sodelujemo še z različnimi strokovnimi ustanovami. Posebno pomebno pa je seveda sodelovanje na ljubiteljski ravni med društvi.

Bi lahko bila kulturna izmenjava med Slovenijo in Avstrijo oz. Koroško boljša?

Na državnem nivoju ti odnosi niso urejeni. Že skoraj desetletje ni več kulturnega sporazuma med državama. Mi smo seveda zainteresirani, da do takšne kulturne pogodbe pride, vendar obstoječe probleme morata avstrijska in slovenska republika razčistiti sami. Če bi bili okvirni pogoji dani, bi to omogočalo več sodelovanja kot ga je sedaj. Kar se zdaj na Koroškem dogaja, poteka preko osrednjih kulturnih organizacij. Del sodelovanja pa poteka tudi na deželni ravni.

Torej bi SPZ lahko v dogovoru s pristojnimi v Avstriji oz. Sloveniji prevzela tudi nalogo, da skrbi za promocijo slovenske kulture pri nas?

Seveda bi ta možnost obstajala. Treba pa je videti, kako obsežno bi bilo tako sodelovanje, kar je povezano s financiranjem takega delovanja. Osrednji organizaciji bi bili za to predinstinirani, ker poznata kulturno delovanje tako v Avstriji kot v Sloveniji in že imata neko posredniško funkcijo.

In kako ocenjujete kulturno politiko na Koroškem? Se je pod novim deželnim glavarjem že kaj spremenilo?

Osebo še nisem dosti kaj opazil. Sicer pa doslej še ni bilo uradnega pogovora med kulturnim referentom dežele in SPZ. To vsekakor želimo, ker je med drugim vprašanje podpore slovenski glasbeni šoli po letu 2000 še odprto.

Nekatere splošne spremembe glede kulturne politike pa so že zaznavne. Na kulturnem oddelku deželne vlade je na odgovornih mestih nekaj ljudi, ki prej niso delali na kulturnem področju. Drugo je, da sicer skromne finančne podore kulturnim organizacijam letos še niso bile izplačane. Podobno se godi veliko drugim kulturnim ustanovam, in trenutno se ne ve, kaj bo iz tega. Veliko se še ni zgodilo, lahko pa domnevamo, da bo deželni glavar začel kulturne ustanove med seboj izigravati: eni dobijo zelo veliko, drugi pa nič.

Deželni glavar nas je letos skupaj z tradicionalnimi domovinskimi ustanovami vabil tudi na nekaj pogovorov o ljudski kulturi na Koroškem, kjer se je jasno izcimila težnja, da bi se čim prej začele pripravljati na jubilejne proslave 10. oktobra.

Promocija slovenske kulture v Avstriji:

»Osrednji organizaciji bi bili za to predinstinirani, ker poznata kulturno delovanje tako v Avstriji kot v Sloveniji in imata že neko posredniško funkcijo.«

V zadnjih letih je bilo večkrat slišati očitek, da se slovenska kulturna dejavnost premika v smer folklorizacije. Ali ta očitek po vašem mnenju drži?

Folklorizacija ima negativno obeležje, da kdo goji kulturo, ki je obrnjena v preteklost. Razmere v društvi so zelo različne. Vzporedno živijo razni nivoji kulturnega delovanja. Za kak kraj je že velik dosežek, če jim uspe petje, ki je čisto tradicionalno. Mislim pa, da SPZ posveča veliko pozornosti novim oblikam, modernemu pristopu, kvalitetnemu delu in sodobnim vsebinam. Poskušamo skrbeti za takšno kulturo, ki nekaj pove tudi sodobnemu človeku.

Pa še vprašanje glede občnega zbora: ali je računati s spremembami v odboru SPZ?

V upravnem in nadzornem odboru bo gotovo prišlo so sprememb, saj je treba vključiti tudi nove in mlajše ljudi. Sicer pa je upravni odbor na zadnji seji potrdil listo odbornikov, pri čemer kaže, da v izvršnem odboru ne bo prišlo do sprememb. Hvala za pogovor.

BOROVlje / ŽELEZNA KAPLA

Koncerti adventnih pesmi

Kvartet bratov Smrtnik, Oktet Suha, Vox in Kvartet Borovlje so posneli skupno zgoščenko z naslovom »Čar božiča«, ki vsebuje 16 adventnih in božičnih pesmi. Pretekli konec tedna so zbori svoj izdelek predstavili v živo na koncertih v boroveljski oz. kapelski mestni cerkvi, sledita pa že nastopa v cerkvi v Žvabeku (7. 12., ob 19.00) in Pliberku (11. 12., ob 19.30). Komur so bile pesmi posebno všeč, ali če kdo kljub mirnemu predbožičnemu času ne more na koncerte, bo pesmi

Štirje zbori in »Čar božiča«

zagotovo rad poslušal tudi doma. Zgoščenska stane 200 šil.

TINJE

Simpozij o škofu Slomšku

Pretekli petek in sobota je v Tinjskem domu Sodalitete potekal široko zasnovan simpozij, kjer so referenti iz Slovenije in Koroške osvetlili delovanje in pomen škofa Antona Martina Slomška na Koroškem.

Slomšek je bil razgledan in vsestransko interesiran dušni pastir, ki se je zavzemal za narodovo omiko in izobrazbo kristjanov. Skrbel je za sloven-

ski jezik, spodbujal primerne socialne reforme in si prizadeval, da bi tudi slovensko ljudstvo zavzelo dostojno mesto v zboru evropskih narodov. Slomšek pa je bil tudi religiozni pedagog in narodni buditelj.

Ob simpoziju je bil v petek tudi kulturni spored, ki so ga oblikovali absolventke in absolventi Teološke fakultete iz Maribora. M. Š.

SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM V LJUBLJANI

Manjše založbe v težkem položaju

Slovenski knjižni sejem vsako leto razkrije znane probleme založništva in knjigotrštva v Sloveniji. Pogled v prihodnost ni optimističen. Štiri tisoč novitet v zadnjem letu temelji na velikem številu založb in nizkem številu izvodov. Čeprav v Sloveniji tudi največji založniki niso »veliki«, je položaj malih založb še mnogo slabši, kar velja še posebej za »zamejske« založbe.

otroci, dijaki in študentje so imeli na sejmu prost vstop. Sejem ni nudil le možnosti ogleda knjižnih novitet, pripravili so spremljevalni kulturno-izobraževalni program in okrogle mize.

V Sloveniji se povečuje tako število založb kot knjižnih izdaj, žal pa so njihove naklade vedno manjše. Stroški knjige se tako porazdelijo na manjše število izdaj, kar pa glede na kup-

ekonomskim razmeram vztraja pri spodbujanju kritičnega mišljenja in promociji humanistične in družboslovne teorije. V tem času se jim je pridružilo še nekaj malih in neodvisnih založnikov, vsi skupaj pa izdajo skoraj vso tovrstno literaturo. Poleg del domačih avtorjev te založbe izdajajo prevode temeljnih del s področja humanizma in družboslovja. Edina leposlovna zbirka je Beletrina. Izhaja pri Študentski založbi, ki poleg kvalitetnih in prezrtih del iz domače in svetovne zakladnice prinaša tudi esejistiko.

Knjige »zamejskih« založb v ljubljanskih knjigarnah – razen Mohorjeve, ki ima svojo knjigarno – težko najdete. Založba Drava prodaja svoje knjige v knjigarni Mladinske knjige, pa ne zaradi sistemsko urejenega knjižnega trga, temveč zaradi osebne angažiranosti gospe Andreje Mlinar, ki želi kupcem ponuditi vse, kar izide. Slovenski knjižni trg je namreč organiziran drugače kot nemški. Če so knjigarnarji v Avstriji zainteresirani za prodajo knjige, ki so jo od založnika odkupili, pa slovenski knjigarnarji knjigo založniku plačajo šele, ko jo prodajo. Vse to je prispevalo k temu, da imajo v Sloveniji največji založniki svoje lastne knjigarne. Iz vseh teh razlogov založbe Drava na slovenskem knjižnem sejmu ni bilo. Morda pa bo našla pot v slovenske knjigarne s povezovanjem z zgoraj omenjenimi malimi in neodvisnimi založniki?

Irena Destovnik

Slovenski knjižni sejem v Cankarjevem domu: Visoko število knjižnih izdaj – nizke naklade

V Ljubljani je bil v času od 24. do 28. novembra petnajsti slovenski knjižni sejem, ki ga je v produkciji Cankarjevega doma pripravilo Združenje založnikov in knjigotržcev Slovenije. Letos se je na sejmu predstavilo štiriinšestdeset razstavljalcev. Veliko besed o knjigah je bilo izrečenih v zvezi z otroki in mladimi, saj se manjše število rojstev že kaže v manjšem številu prodanih otroških knjig. Organizatorji so se odločili za hvalevredno potezo:

no moč povzročila naraščanje zalog. Zaradi zniževanja stroškov se založniki na najrazličnejše načine medsebojno povezujejo. Dolgoletni problem, da nekaj največjih slovenskih založb obvladuje knjižni trg z lastno knjigotrško mrežo, je prisililo nekaj manjših, predvsem alternativnih založb, da so se že leta 1993 združile v Združenje indeks. Združenje deluje ob podpori Zavoda za odprto družbo Slovenije in kljub nenaklonjenim družbeno-

RUDI BENÉTIK

Dež v decembru

»Moj pogled ni tako natančen, kakor si ga marsikdo želi, lahko je pa tudi prenatčen. Jaz lahko samo gledalcu videnje delno

Nič ni abstraktno

olajšam, da postane njegovo oko še bolj izurjeno in da mogoče vidi še več, kar me še bolj veseli. Jaz mu dam samo impulsi, lahko ga malo porinem v eno smer, naprej pa lahko sam hodi.« Slikarju Rudiju Benétiku ni nič abstraktno. V njegovih delih ni nič izmišljeno. To kar predela, je kot filter v njegovih očeh, ki pretvori izraz videnja in čutenja v lastno govorico likovnih del. Tako se znajdejo drobni posnetki, ki so večinoma vzeti iz narave nasploh, zreducirani v malenkostno obliko, uravnovešeni z drugimi pogledi, tako da zgleda kaka stvar zelo nevsakdanje, je pa vseeno povečava minimalnega detajla. Dela nastajajo večinoma v zelo kratkem času in so vezana na okoliščino prostora in časa brez ponovitev že videne in starega.

Kot bi bil sneg v juliju, je »Dež v decembru« naslov najnovejše Benétikove razstave. Tudi ta dela so nastala v kratkem času in delujejo temu primerno mokro. »Pravzaprav so to moje slike, ta dež v decembru, ta svežina na belini, ki ni bela, ampak

učinkuje umazano, in zato je potreben ta dež, samo za um, da opere to umazanijo, da se vidi, kar je pod njo. Za to mokroto, za to svežino je prisposodba dež, in ker je nastala v tem času, v decembru, je to tudi decembrski dež.« Nositelj del najnovejše razstave so majhne škatlice iz topolovega lesa, ki imajo karakter objekta na steni – stenske kolaže, ki se razprostirajo na površinah teh predmetov. Igra med zunanjim in notranjim prostorom, ki se odraža v decembrski belini, je še bolj nejasna, čeprav je prostor vedno isti.

»Televizija, video in tehnološke pridobitve pač zaslužijo človeka, da gleda celo zadevo samo skozi eno okno. Da se lahko kdo približa naravi, jo mora poiskati. Osebnost mu lahko nudim samo moje videnje,« so besede slikarja Rudija Benétika.

Otvoritev razstave »Dež v decembru« bo v torek, 7. decembra, ob 18. uri, v prostorih davčnega svetovalca Klokcarja v Sinči vasi. Za prigrizek je poskrbljeno.

jka

Dan je bil velik, da še nikoli takšen.

Nebo nad koroškim hajmatlan-dom je azurno žarelo.

Sobotni dopoldan, 27. listopada, tri dni in še enaintrideset zraven pred svetim rimskim tretjim tisočletjem.

Ljudstvo se zgrinja, resnih obrazov, proti vhodu v obnovljeno gledališče.

Same dobričine, lauter Gutmenschen.

Čarovnik obrušenih besed, blečočih se celo iz teme, z imenom Bertram Karl Steiner, ju je spraval oba v gledališko vežo pred radovedne oči in ušesa izbranega občinstva: vitkoprsato Palada Ateno, militantno boginjo modrosti, ki je pravkar sredi Sahare iz Zevsove glave skočila, naravnost v Celovec priletela, ko naročena na strešno čelo Mestnega gledališča sedla, od tam pa čire čare smuknila – meni nič tebi nič – v čarovnikovo naročje, ter krivoustega krivogledneža Metternicha II, supercenzorja in zatiralca slehernega svobodomiselstva.

Medtem ko je Palada Atena s čarovnikom gobčkala, je

KOMENTAR

Janko Messner

Metternich II, ko da ga je pamet srečala, držal gobec v kotu gleda-

liške veže. Kameraman je potrpežljivo snemal njegov togi molčeči obraz, neutrudljivi novinar pa je rinil vanj z vprašanjem: »Gospod kancler, kaj danes ne bo drobnih iz vaših sicer zgovornih ust?!«

Metternich II in Palada Atena v Mestnem gledališču v Celovcu

Končno so se ustnice zganile, in okoli stoječe občinstvo je slišalo zveličavne besede iz njegovih krivih ust: »Ne bo jih drobnih, bral sem Voltaira.« Glas iz ljudstva: »In kaj to pomeni?«

Kriva usta pa: »Ne bom ukazal, da mora Steinerjeva knjiga »Musentempel« na grmado.

Vse občinstvo, lačno duha, si je oddahnilo od strahu. Kajti Steinerjeva knjiga je izredno duhovito napisana.

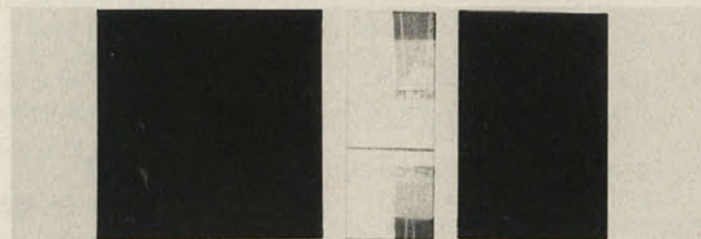
AKTUALNO V GALERIJAH

Razstave treh umetnikov

V Galeriji Falke v Libučah trenutno razstavljata dva umetnika. Domačin Franz Brandl kaže novejšo risbo in slike, Neca Rojnik iz Graške Gori pri Slovenj Gradcu pa je razstavila skulpture in objekte, ki so nastali v letošnjem letu. Razstava v Libučah je odprta do 15. januarja 2000.

V k & k centru v Šentjanžu je bilo prejšnjo soboto odprtje razstave Luke Popiča. Leta

1956 rojeni slovenjgraški slikar in grafik je v ciklu z naslovom »To kar vidiš, je vse« sestavil slike, ki so izraz likovne avanture in le na prvi pogled zapletene in nekomunikativne. Naslov cikla pravzaprav podčrtuje bistvo k umevanju tovrstnih slik, meni umetnostni zgodovinar Marko Krošan, zahteva namreč vse redkejšo kontemplativno vizualno kulturo.

L. Popič: To, kar vidiš, je vse! Še do 24. decembra

ŠENTPRIMOŽ

Insingizi – pesmi iz Afrike

Insingizi – to je šestčlanska skupina pevcev, plesalcev in bobnarjev iz Gradca, kjer trenutno obiskujejo glasbeno šolo, obenem pa tudi ime afriške ptice. Začasni Stajerci so praviloma iz Zimbabvej, nekdanje angleške kolonije, kjer so se že v šoli učili pesmi in ples svojih prednikov, ki so bili za časa Angležev pre-

povedani. Zdaj se v Gradcu šolajo, da bi lahko pozneje doma ustanovili posebno šolo, v kateri hočejo poučevati in negovati svoje glasbeno izročilo.

Člani skupine so pripadniki etnične skupine Zulu, in to so ob nastopu v kulturnem domu Danice, kamor jih je povabil Dvojezični zbor, tudi jasno pokazali. V prvem delu koncerta so izvajali tradicionalne bojne plesne in pesmi o delu, drugi del pa je bil namenjen predvsem verskim pesmim. Navdušenje med občinstvom je pokazalo, da je afriška glasba tudi ljudem v naših krajih lahko blizu.

A. L.

PRIREDITVE

ČETRTEK, 2. 12.

CELOVEC, Občinski center Šentrupert – Österreichisch-Slowenische Gesellschaft
18.30 Oberkrain mit den Tälern der Save - Untersteiermark rund um. Ptuj/Pettau; predavatelj: dr. Arthur Kropfitsch

CELOVEC, Mohorjeva knjigarna
19.00 Otvoritev razstave »Občutki« Alberta Mesnerja. Glasbeni okvir: Kristijan Filipič (prečna flavta), Janez Gregorič (kitara)

PETEK, 3. 12.

BOROVLJE, Glavni trg – Mestna občina Borovlje
13.00 Kmečki trg

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
18.00 Seminar s telesnimi vajami »Uravnovešen, dinamičen, aktiven«. Seminar traja do nedelje, 5. 12., do 16.30 ure

SOBOTA, 4. 12.

ŠENTPRIMOŽ, Kulturni dom
17.00 Občni zbor Slovenske pros. zveze

SVEČE, pri Vrbniku, galerija Gorše – SPD Kočna
18.00 Miklavžev večer

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.00 Odrptje razstave slik umetnika Helmuta Blažaja

BOROVLJE, pri Čingelcu na Trati – SPD Borovlje in ansambel Drava
20.00 Predstavitve zgoščenke ansambla Drava »Trajanjek«

NEDELJA, 5. 12.

ŠENTPRIMOŽ, Pri Voglu – Društvo upokojencev Podjuna
11.00 Adventno srečanje. Nastopajo: Cerkevni zbor Šentprimož, Mladinska skupina iz Lovank

ŠMIHEL, Farna dvorana – KPD Šmihel
11.00 Otroška igra »Oh te ure«. Otroci dramske delavnice Brede Pugljeve iz Maribora

SELE, Farni dom – KPD Planina
14.00 Miklavževanje. Kdo želi obisk sv. Miklavža, naj to javi predsednici (tel.: 7251)

GLOBALNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica
14.30 Opereta »Miklavž prihaja«. Nastopa domača igralska skupina SKD Globasnica

BOROVLJE, pri Čingelcu na Trati – SPD Borovlje
15.00 Miklavževanje za otroke

RADIŠE, – SPD Radiše
16.00 Miklavževanje po domovih

TOREK, 7. 12.

SINČA VAS-VZHOD 3, pri davčnem svetovalcu mag. Hermannu Klokharju
18.00 Odrptje razstave Rudija Benetika »Dež v decembru«

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.00 Predavanje »Odrešitev v treh monoteističnih religijah«. Predavatelj: prof. dr. p. Iwan Sokolowsky SJ

ŽVABEK, Farna cerkev
19.00 Predstavitve zgoščenke »Čar božiča« (Kvartet bratov Smrtnik, Oktet Suha, VOX, Kvartet Borovlje)

ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k – Univerza Celovec, Mohorjeva založba, Rosentaler Montasmagazin, k & k
19.30 Premiera videofilmov »Kruh iz črne kuhinje«, Narečne dokumentacije

KKZ / MG CELOVEC **Vsi moji sinovi**

Ob tradicionalnem gledališkem prazniku Krščanske kulturne zveze je letos na sporedu drama ameriškega avtorja Arthurja Millerja (roj. 1915) »Vsi moji sinovi«. Velja za prvi nesporni uspeh pisatelja. Od kritikov hvaljena, je premiera izzvala ostre politične reakcije. Desnica je uprizoritev razumela kot odkrit napad na ameriške poslovne kroge in delu očitala spogledovanje s komunistično ideologijo.

V Mestnem gledališču se lahko sami prepričate, kaj ta drama lahko pove današnjemu človeku. V režiji Zvoneta Šedlbauerja gostuje Slovensko stalno gledališče iz Trsta, reden gost na koroških gledaliških odrih. Priporočamo rezervacija vstopnic (0 46 3/51 62 43).

Kdaj: 8 decembra 1999, ob 19.30
Kraj: Mestno gledališče Celovec

PRAZNUJEJO! Frida in Fric Hudl iz Globasnice – okrogli rojstni dan; **Andrej Potoschnig** s Suhe – 60. rojstni dan; **Barbi Kunčič** in **Mihi Amruš** iz Šentjakoba – rojstni dan; **Hilda Perne** iz Šmihela – rojstni dan; **Katarina Berchtold** iz Črgovič – rojstni dan; **Marija Vavti** iz Nonče vasi – rojstni dan; **Štefka Kert** z Letine – rojstni dan; **Janez Kumer** z Brega – rojstni dan; **Franz Hafner** iz Večne vasi – rojstni dan; **Frida Flödl** iz Črgovič – rojstni dan; **Štefka Apovnik** iz Borovij – okroglo obletnico; **Marija Kuhar** iz Črgovič – okroglo obletnico; **Štefka Visočnik** iz Nonče vasi – rojstni dan; **Dini in Jozi Stornik** z Leš – zlato poroko; **Pavla Kulterer** iz Rakol pri Tinjah – 70. rojstni dan; **Elizabeta Schauss** z Dvorca na

SLOVENSKI VESTNIK
čestita!

Radišah – rojstni dan; **Katarina Tavčar** iz Velike vasi – osebni praznik; **Maks Oraž** z Borovnice – rojstni dan; **Urši Male** s Kota – 92. rojstni dan; **Barbi Plaznik** z Žihpolj – 91. rojstni dan; **Barbara Kunčič** iz Šentjakoba – 79. rojstni dan; **Katarina Apovnik** iz Šmarkeža – rojstni dan; **Beti Habernik** iz Gorič – rojstni dan; **Herman Rohrmeister** iz Lovank – rojstni dan; **Antonija Podgornik** z Apač – 45. rojstni dan; **Mihi Notsch** s Čemernice – 42. rojstni dan; **Katarina Harisch** iz Mlinč – 63. rojstni dan; **Peter Kuchar ml.** iz Železne Kaple – rojstni dan; **Pepca Druml** z Ziljske Bistrice – rojstni dan; **Breti Kutschnig** z Obirskega – rojstni dan; **mag. Roman Verdel** iz Borovelj – rojstni dan.

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.30 Nasilje in upor – 1941–1945. Predavatelj: univ.-ass. dr. Valentin Šima; predavanje je v slovenskem jeziku

CELOVEC, Künstlerhaus – Verein Innenhofkultur
20.00 Koncert – Ensemble C2

SREDA, 8. 12.

CELOVEC, Mestno gledališče – KKZ
19.30 Gledališka predstava »Vsi moji sinovi« (Arthur Miller)

SOBOTA, 11. 12.

ROŽEK, Farna cerkev – Mohorjeva založba, KD Peter Markovič
19.00 Jubilejni koncert »50 let Družine in doma«. Nastopajo: Ljubljanski oktet in domače skupine

CELOVEC, Hiša umetnikov – GVA
19.00 Kupovanje glasov. O umetnosti berejo: Bertram K. Steiner, J. Messner, J. Strutz, Del Vede, idr.

PLIBERK, Mestna cerkev
19.30 Predstavitve zgoščenke »Čar božiča« (Kvartet bratov Smrtnik, Oktet Suha, VOX, Kvartet Borovlje)

ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k
20.00 Gledališče »Lily Novy«. Nastopata: Lenča Ferenčak in Lado Jakša

100 LET
SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO
CELOVEC

»Planine v sliki«

Kot vsako leto, tudi letos vabimo planince-fotografe k sodelovanju.

Slike s planinskimi motivi naj bi imele velikost 30 x 40 cm. Vsak udeleženec lahko odda 3 slike. Vsaki sliki je treba dati geslo; slike pošljite do 15. 2. 2000 na: Slovensko planinsko društvo, Traverser Straße 16, 9020 Celovec

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/51 43 00-0 • faks -71

UREDNIKA
dr. Andrej Leben (-34) Jože Rovšek (-30)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566
VSI
Tarviser Straße 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

Četrtek, 2. 12. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zila
Petek, 3. 12. ■ 18.10 Utrip kulture
Sobota, 4. 12. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi ...
Nedelja, 5. 12. ■ 6.06 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! (žpk. Slavko Thaler) 18.00 Glasbena mavrica
Ponedeljek, 6. 12. ■ 6.06 Kratki stik
Torek, 7. 12. ■ 18.10 Otroški spored
Sreda, 8. 12. ■ 6.06 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

Nedelja, 5. 12. ■ 13.30 ORF 2 • Evropski biro za manj rabljene jezike zahteva ustavno zaščito vseh avstrijskih narodnosti • S kulturo je mogoče preseči politična trenja znotraj narodne skupnosti • Beg pred Jezibabo: Princ in zmaj v Afriki • Boj za kulturni prostor v malem naselju • Sveti Miklavž • Ženski kvartet Borovlje na zgoščenki slovenskih adventnih in božičnih pesmi

Ponedeljek, 6. 12. ■ 5.15 ORF 2 – Ponovitev 16.30 TV SLO1 – Ponovitev

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Živa 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 koroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklija

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PETEK, 3. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 Kärnten unten durch (pon.) 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Kultura: Predstavitve knjige Czernowitz 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček 19.15 Glasba 20.00 Soundcheck 21.00 DJ-Line 24.00 Po Koroškem: Nova zgoščenka ansambla Drava (pon.)

SOBOTA, 4. 12. ■ 10.00 Forum: Irrungen, Wurrungen (Franz Schuh) 11.30 Campus 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Die Welt ein Dorf: Strategien der Armutsbekämpfung (Peter Wandaller) 18.00 Sto decibelov 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru: Georg Gombos (pon.) 20.00 Yugo-Rock 23.00 Siesta

NEDELJA, 5. 12. ■ 10.00 Evropa v enem tednu (BBC) 10.30 Glasba 11.00 Literarna kavarna: Lyrikfestival im Zentrum für seelische Gesundheit 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Special: Radio Stimme 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Alpe Adria: X. Evropski kongres narodnih skupnosti 20.00 Sunday Loops DJ Nova 22.00 For those about to Rock 24.00 Glasba

PONEDELJEK, 6. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Alpe Adria: X. Evropski kongres narodnih skupnosti (pon.) 18.00 Kärnten unten durch 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček 19.15 Blazno resno o seksu 20.00 Take the Jazz Train 22.00 Die Welt ein Dorf: Strategien der Armutsbekämpfung (Peter Wandaller) (pon.) 23.00 Šoja & Elster (pon.) 24.00 Forum: Irrungen, Wurrungen (Franz Schuh) (pon.)

TOREK, 7. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 V pogovoru 18.00 Sport 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček 19.15 Glasba 20.00 Noche Latina 22.00 Literarna kavarna (pon.) 23.00 Nachtfalter 1.00 Sport (pon.)

SREDA, 8. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.30 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Po Koroškem 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček 19.15 Glasba 20.00 Ruff Radio 22.00 Madforce 24.00 Kultura (pon.)

ČETRTEK, 9. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Planet music 18.00 Šoja & Elster 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček 19.15 Yesterday & Today 20.00 Music for the Masses 23.00 Freak Show 1.00 Soundtrack

PEDAGOGIKA V 21. STOLETJU

Živeti v harmoniji mora biti glavni cilj

Knjiga »Učenje: Skriti zaklad« avtorja Jacquesa Delorsa je izšla leta 1996. Vsebuje prispevke članov Mednarodne komisije o izobraževanju za 21. stoletje, ki je bila ustanovljena na začetku leta 1993. 15 članov iz vseh predelov sveta, v sodelovanju z uglednimi osebnostmi in organizacijami, se je trudilo, da bi našli prava priporočila za odgovorno delo z mladino.

Ob zori novega stoletja je bistveno, da se vsi posvetimo s čutom odgovornosti ciljem vzgoje in izobraževanja. Izobraževanje je temeljnega pomena za razvoj posameznika in celotne družbe. Prihajajoče stoletje, s katerim bo prevladovala globalizacija, bo terjalo obvladovanje napetosti med svetovnim in domačim, skupnim in osebnim.

Mednarodna komisija o izobraževanju za 21. stoletje, predlaga v knjigi »Učenje: Skriti zaklad« štiri stebre izobraževanja: učiti se biti; učiti se, da bi vedeli; učiti se, da bi znali delati; učiti se živeti v skupnosti.

V ospredju je vseživljenjsko izobraževanje kot sredstvo za oblikovanje osebnosti in odnosov med posamezniki, skupinami in narodi. Poleg tega naj bi vsebovalo

- **tekmovalnost**, ki spodbuja sodelovanje, ki daje moč,
- **solidarnost**, ki združuje,
- **razvoj vseh talentov**,
- **razvoj odgovornosti** zase in za doseganje svojih ciljev.

Postati moramo državljani sveta, ne da bi pri tem izgubili korenine.

Temelji učenja za skupno življenje:

UČITI SE, DA BI VEDELI. Ob hitrih spremembah današnjega časa moramo poudariti povezovanje dovolj široke splošne izobrazbe z možnostjo poglobljenega študija izbranih predmetov. Splošna izobrazba daje osnove za učenje in tudi željo po njem. Vse to predpostavlja urjenje pozornosti, spomina in mišljenja.

UČITI SE, DA BI ZNALI DELATI. Poleg usposabljanja za poklic mora izobraževanje spodbujati razvoj širše sposobnosti za soočanje s številnimi okoliščinami in za delo v skupini. Vse pomembnejše so metode, ki prepletajo učenje z delom.

UČITI SE ŽIVETI V SKUPNOSTI. Zelo važno bo pravo posredovanje razumevanja drugih ljudi in sprejemanja soodgovornosti ob spoštovanju vrednot pluralizma, medsebojnega razumevanja in miru. Odkrivanje drugega nujno poteka prek poznavanja samega sebe.

UČITI SE BITI. Tu so v ospredju sposobnosti ravnati vedno bolj neodvisno, zmožnost presoje na eni strani, na drugi pa poglobljanje osebne odgovornosti pri uresničevanju skupnih ciljev. Tu gre za celovit razvoj, duševni in telesni, za kritično mišljenje, za svobodo misli, presoje in čustvovanja, za domišljijo in ustvarjalnost.

Važno pa je tudi, da se talenti – kot spomin, razum, domišljija, telesna sposobnost, smisel za lepoto, naravni dar za vodenje itd., ki so zakopani v globini vsakega človeka – ne zane-marjajo. To pa spet potrjuje potrebo po boljšem poznavanju samega sebe.

»Naloga vzgoje in izobraževanja je zagotoviti tako otrokom kot odraslim kulturne osnove, ki jim bodo pomagale čim bolj razumeti spremembe.« (J. Delors, str. 60)

Srečanja z drugimi, ki potekajo z dialogom in izmenjavo mnenj, so tisto orodje, ki ga vzgoja in izobrazba za 21. stoletje zelo potrebuje.

Danes ne more nihče več pričakovati, da bo v mladosti zbral začetno znanje za vse življenje. Hiter razvoj sveta zahteva nenehno posodabljanje znanja. Delovna doba se krajša in število delovnih ur zmanjšuje; vse to pa podaljšuje tudi čas za druge dejavnosti.

Tudi sama vzgoja in izobraževanje, ki človeka od otro-

štva do starosti usposabljata za pridobivanje življenjskega znanja o svetu, o drugih in o samem sebi, se spreminjata.

Smernice in priporočila

- okrepiti je treba osnovno znanje – branje, pisanje, jeziki;
- osnovno izobraževanje je treba prilagoditi posebnim okoliščinam;
- pozornost moramo polagati na odnose med učencem in učiteljem;
- nuditi moramo individualne poti šolanja, ki pa omogočajo poznejšo vrnitev v šolski sistem;
- v spričevalih naj bi bile upoštevane vse pridobljene sposobnosti.

Vloga učiteljev in vzgojiteljev

Od njih se bo veliko pričakovalo in zahtevalo. Zato je tudi pri njihovi izobrazbi potrebna sprememba. Raven izobraževanja je treba dvigniti na visoko stopnjo.

V osrčju učnega ali vzgojnega procesa pa bo slej ko prej odnos med učiteljem in učencem. Znanje se sicer lahko pridobi na različne načine: preko učenja na daljavo in z uporabo novih tehnologij. Toda za vse, ki še ne obvladajo osnovnih sposobnosti kot sta mišljenje in učenje, ostaja učitelj nenadomestljiv. Velika moč učiteljev in vzgojiteljev je v zgledu. Pokažejo naj radovednost in odprtost duha, predvsem pa naj prenesejo ljubezen do učenja na mladino.

V iskanju novih pristopov za boljše medsebojno razumevanje so znanstveniki prišli do spoznanja, da se spreminja tudi pojem o toleranci. Strpno sobivanje bomo morali dvigniti na višjo raven. »Sem strpen« bo treba nadomestiti s »špoštujem«.

Živeti skupaj v harmoniji mora biti glavni cilj izobraževanja v 21. stoletju.

Eda Velik, ped. vodja
v Mladinskem domu

ODKRIVAMO POTENCIALE

Izbor najboljših fondov na svetu pod eno streho

Na svetu določa tečajno vrednost na borzi že več kot 40.000 investicijskih fondov. Mi izberemo tiste, ki so najboljši od donosnega razmerja.

PARIBAS First Selection

Letni razvoj vrednosti po razmerju bench-trga 31.12.1998:

1 leto	2 leti	3 leta	5 let
22,38%	29,23%	26,36%	17,58%

iz naložbe v višini 100.000 ATS v fondih Pioneer ste v zadnjih 10 letih* dobili 407.142 ATS.

* vir: Pioneer Illustrator

VSEENO, KJE IN KDAJ – VEDNO SMO VAM NA RAZPOLAGO

Vaš team podjetja

ERTRAG & SICHERHEIT

Vaš specialist za investicijske fondove od leta 1985 naprej

Koncesionirano podjetje za vrednostne papirje

Glavni sedež: 8044 Gradec,
Mariatrosterstr. 211,
tel. 0316/3980-0

Poslovalnica Celovec: ☎ 0463/509399
Poslovalnica Velikovec: ☎ 04232/372530

Slovo od Ovšnarjevega očeta

V ponedeljek, 22. novembra, nas je v 94. letu starosti zapustil Franc Osojnik, eden najstarejših čebelarjev našega čebelarskega društva Železna Kapla. Rajni Franči se je rodil pri Peruču v Lobniku. Že mlad fant je pričel kot rudar v Prevernikovih rudnikih v Lobniku kopati premog. Ko se je s kopanjem premoga v Lobniku nehalo, je odšel v Hüttenberg. Kakor mnogim tudi njemu vojna ni prizanesla. Moral je služiti kot vojak pri nemški mornarici. Tam je doživel hudi bitki v Normandiji na Francoskem, kjer je bil tudi ujet. Po ujetništvu se je spet vrnil nazaj domov v Lobnik k

Peruču. Kmalu nato se je poročil s Pečnikovo Katro iz Lepene. Oba sta si želela zgraditi lastno hišo, kar jima je z mnogo truda tudi uspelo. V veselje so se jima v zakonu rodili trije otroci.

Franc je bil zelo priden delavec. Takoj po vojni je pričel z delom kot tesar pri firmi Klaura v Železni Kapli in ostal tam zaposlen prav do svoje upokojitve.

Bil je čebelar že od mladosti, vestno je skrbel za čebele. Vedel je, da ima gojitev čebel pomen za naravo kakor tudi za pridobivanje medu. Že mlad se je vključil v Čebelarsko društvo v Železni Kapli in mu ostal zvest član prav do svoje smrti.

Mi čebelarji smo mu hvaležni za vse, kar je bodisi z nasveti ali drugače storil za naše društvo. Dragega Frančija bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Miha Kuchar

PISMO BRALKE

Spoštovano uredništvo,

K vašemu poročilu o letošnjem 10. kongresu narodnih skupnosti dežel Koroške bi rada sporočila v dopolnilo sledeče:

Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade kot glavni prireditelj vsakoletnih kongresov se pri vseh svojih prireditvah dosledno trudi tudi za enakopravnost in uporabo slovensščine, kar je dokumentirano z vabilom in z dejstvom, da se kongresi simultano prevajajo.

Enojezični – nemški – transparent, ob katerega so se nekateri obiskovalci obregnili, pa sem v tej obliki in z istim napisom podedovala od

vodje Biroja prve ure dr. Pavla Apovnika in je »preživel« prav tako nespremenjeno tudi začasnega »voditelja« Biroja mag. Vladimirja Smrtnika, oba v času službovanja v Biroju visoka funkcionarja NSKS.

Ker si bomo od 11. Kongresa naprej tako dali nov zunanji videz, letos nismo več investirali v transparent in je kot ostanek 1. kongresa simbolično ponazoril (tudi jezikovni) razvoj zadnjih desetih let. Izbor jezika pa, v katerem so obeh jezikov večji predavatelji predavali, je bil prepuščen njim samim z opozorilom, da se cela prireditve simultano prevaja.

Dr. Marija Novak-Trampusch
Vodja Biroja za slov. narodno skupnost

